

Paa et massesmøte av kvinder søndag den 11 september iaar blev det besluttet at senne Bergens formannskap og bystyre en uttalelse om fødselsregulering - saalydende.

"De elendige forhold for arbeiderklassen i det kapitalistiske samfund, som stadig forverfes efterhvert som den økonomiske krise tilspisses, har gjort spørsmålet om fødselsreguleringen aktuell blandt arbeiderklassen.

Dette er ikke fordi arbeiderklassen paa nogen maate støtter den borgerlige opfatning om overbefolkning som aarsak til de herskende nødstilstande, men fordi arbeiderklassen krever sin uavviselige rett, selv at bestemme hvor mange barn de under de givne forhold ønsker.

Møtet finder det riktig at Bergens kommune bevilger de nødvendige midler til oprettelse og drift av et mødrehygienekontor i Bergen, og krever at kommunen snarest behandler saken."

Denne henvendelse er fra formannskapet oversendt stadsfysikus til uttalelse og foreleggelse for helseraadet.

Paa det nevnte møte holdt fru dr. Henriksen et foredrag - "Hvad er mødrehygienekontor?" - senere trykt i Bergens Arbeiderblad i begynnelsen av oktober maaned d.a. Et eksemplar av dette er lagt ved. Fremstillingen er saa utførlig og klar at den kan legges til grund saavel ved begrundelsen som ved den praktiske gjennomførelse.

4 Mødrehygienekontorer er - efter fru dr. Henriksen - kontorer hvor kvinnene, og først og fremst arbeiderkvinnene kan henvende sig for at faa gratis oplysning om alle spørmaal som angaar kvinnelig hygiene, spebarnsstell og forebyggende midler - mot svangerskap "Disse kontorer har intet med fremkallelse av abort at gjøre".

Dette spørmaal om innskrenkning av svangerskapene - fødselsregulering - og de samfundsmessige, sanitære, medicinske og etiske forhold som gjør sig gjeldende og som der maa tas hensyn til, gjør sig i vaare dage gjældende med en saadan styrke at de maa tas hensyn op til inngaaende behandling. Av avertisementene i dagspressen - f.eks. vedlagte utklipp - faar man et klart inntrykk av hvilke stor og landsomfattende forretning

det er blitt at omsette forebyggende midler (hygieniske artikkler, gummi-artikkler o.s.v. under de mangfoldige fantasinavne).

Man kan faa tilsendt prøvepakker, reklamepakker, rikt illustrerte bøker om barnebegrensning, "stor illustreret katalog med over 100 billeder - for nogle kroner. Forsendelsen sker diskret og hurtig" o.s.v.

Det ser ut til at man kan faa alt hvad man ønsker uten nogen vanskelighet og kontroll. Men ved siden herav ~~er~~ der altsaa krav om at faa opprettet mödrehygienekontorer med undervisning i kvinnelig hygiene, barnestell m.v. Et litet begrep om tilstanden paa dette omraade faar man ved at se igjennem det lille hefte "Paragraf 245" - som er utgitt av kontoret i Oslo.

Saadanne kontorer er opprettet i flere norske byer saaledes efter hvad fru dr. ^{oplyser} ~~Fredrik~~ Oslo i 1928. Det er et aktieselskap og aktiemajoriteten innehas av Norges arbeiderpartier.

Det neste blev aapnet i Stavanger, men er nug under omorganisasjon. I 1931 blev der aapnet kontorer i Drammen og Skien og i 1932 i Odda.

Ved velvillig imötekommenhet fra dr. Ellinor Jamvoll som f.t. er läge ved Oslo-kontoret har jeg faatt utförlig opplysninger om kontorets drift arbeide og regnskap. Disse fölger med som bilag. Som det vil sees gir Oslo kommune et bidrag paa 800 kr. og Oslo trygdekasse 1000,- kr.

Fra "komiteen för mödrehygienekontoret i Bergen" har jeg ved dets formann fru Elisabeth Pedersen faatt fölgende opplysninger om de andre kontorer.

I Skien er det opprettet av dr. Nic. Hoel og jordmor Sigrunn Wendelbo. Det er ordnet som et andelslag hvor forretningsförreren har handelsbrev. Andels^{la}~~sk~~ergerne er dels läger - 3 - dels organisasjonene og deres kvinnegrupper og husmorlagene. For övrig er pengene skaffet tilveie ved gaver og bevilgninger. En privatmann i Skien gav 500,- kr. og samorganisasjonen bevilget 500,-. Kontoret ledes av en jordmor. Man har i Skien leiet kontorer i centrum av byen - et pent venteværelse og et stort lyst kontor. (Det samme har man i Oslo - hvor kontoret er i Övre Slotsgate 21² - samme gaard som Böndernes bank).

I Odda er kontoret opprettet paa initiativ av husmorlagene, arbeider-

partiets kvinneforening og en borgelig kvinneorganisasjon. I kommiteen som leder kontoret sitter 2 medlemmer for hver organisasjon og der blev til at begynde med gjennom komiteen skaffet tilveie 800,- kr. Av trygdekassen fikk de 600,- krø som laan. Kommunen har stillet til disposisjon 2 værelser med kjøkken i Raadhuset med fri strøm og lys samt utlaant det nødvendige inventar. Ved kontoret er ansatt en sykepleierske, som er opplært av en læge. Kontoret selger preventive midler og underviser dem som ønsker det i bruken av dem. Man har ordnet det slik at salget foregaar i kommissjon for kontoret i Oslo & da man ellers vistnok maa ha handelsbrev. Til dem som ikke har raad til at betale utdeles midler og literatur gratis.

For Bergens vedkommende har jeg faatt følgende utredning fra arbeiderkvinnene. "Imidlertid er organisasjonsformene for disse kontorer ikke slik som arbeiderkvinnene i Bergen vil ha dem". Forholdet er nemlig at det for arbeiderklassens organisasjoner idag ikke er mulig at skaffe de nødvendige midler. Desuten anser de samme kvinner det for en samfundsmessig forpliktelse for kommuneadministrasjonen at opretholde - økonomisk - et mødrehygienekontor. Men paa den annen side skal man være opmerksom paa at spørsmålet mødrehygienekontor i første rekke angaar arbeiderkvinnene. Derfor finder disse det naturlig og paakrævet at ledelsen - ved siden av den tekniske ledelse av læger - blir ^{overblikk} "oprettet" (?) av representanter fra arbeiderkvinnenes organisasjoner".

Kvinnemøte i Bergen krevet altsaa av kommunen at dette kontor opprettes og innredes og drives helt av kommunen. Man tenker sig da 2 værelser (venteværelse og kontor), der bør være en sykepleierske tilstede paa kontoret hele dagen og en doktor som tilser kontoret og yder den nødvendige hjelp. Kontoret maa undervise kvinnene i bruken av preventive midler og formidle salg av disse, i annen rekke kommer saa opplæring i spebarnstell og salg av spebarntøi m.v.

Da de fleste arbeiderhusmødre ikke har anledning til at betale for den ydede hjelp, maa der i overslaget tas hensyn til dette og fastsettes en sum som beregnes at gaa med til dette. - Videre er det altsaa forutsetningen

at tilsynet med kontoret føres av den komite som kvinnemötet har opnevnt med en representant fra kommunen og helseraadet eller kredssykekassen".

Der har været antydning at trygdekassene kan have saavidt stor interesse av et saadant foretagende at de skulde ville yde det pekuniör støtte. Jeg har rettet en forespörsel til Bergens trygdekasse, hvis bestyrer villig har gitt mig vedlagte oplysninger om sakens stilling. Den er for tiden gjenstand for behandling av Rikstrygdeverket, som har anmodet det medicinske fakultet om at avgi en uttalelse om hvorvidt oprettelse og drift av mödrehygienekontorer maa ansees at være av den betydning fra et medicinsk og socialhygienisk synspunkt, at deres virksomhet bör stöttes av trygdekassene i den utstrekning syketrygdloven gir adgang til. Fakultetet har nedsatt en komite til at arbeide med saken.

Som allerede nevnt har denne sak stor betydning medicinsk - ved siden av de mange andre hensyn som spiller inn. Jeg har derfor henvendt mig til formannen i Bergens medicinske selskap med forespörsel om denne sak kunde bli optat til dröftelse i selskapet. Og svaret var at der ikke var synderlig stemning inden styret herfor, i ethvert fald var der ikke plass paa programmet herfor i nogen nær fremtid.

Jeg antar at saken og dens ~~betegnelse~~ konsekvenser er saa pas ny for helseraadets medlemmer at de trenger nogen tid til nærmere overveielse og til at sette sig litt inn i de foreliggende smaaskrifter. Man bör i alle ~~tilfælde~~ fald avvente den uttalelse som det Medicinske fakultet kommer til at sende Rikstrygdeverket.

den 10/11.1932.